

(2) "אמנם בעו"ה שכחת התורה היא מתגברת דזה הוא לאוקמי גירסא תליא בסייעתא דשמיא (..) ולזה צריך להיות צדיק ונשגב שיהיה לו סייעתא דשמיא ובני עליה מועטים ולא מוקמי גירסא, ומה יועיל להם שכלם וחריפותם הלא מה שמחדשים על פי השכל זה יסתור מה שזה בונה ויבוא ננס על גבי ננס וירכיבו אפילו אלף, ומה תועלת יש בזה.."
(מתוך הספד על ר' משולם איגרא, קודמו ברבנות פרשבורג, תקס"ג. דרשות עה טור ב ד"ה 'איתא')

(3) "שמעתי מכ' מו"ח הג"מ שלמה אלכסנדרי סופר ז"ל כמה פעמים מה ששמע מפ"ק אביו הק' זצ"ל שפעם אחת נשלחה שאלה חמורה בהלכות עגונה מבי דינא רבה דק"ק נ"ש (ניקלשבורג) בפקודת מרנא מהור"ם בנעט זצ"ל להח"ס, ובאותו יום שהגיע השאלה קונטרס גדול מהב"ד, תיכף אחר שנת צהריים השיב החת"ס. וכשגמר התשובה אמר לבנו האברך הב' ר' שמואל וואלף שישלח התשובה לנ"ש. ואחר שעה קטנה ראה הח"ס שהתשובה לנ"ש עודנה על השולחן, ושאל לבנו הב' ר' שמואל וואלף מדוע לא שלח התשובה. אמר הכת"ס, האמנתי שתעבור עוד הפעם על תשובתך (..) ואמר לו הח"ס: "איך יעדעם דור האט הקב"ה זיין ייד וואס פסקנט זיינע שאלות, תלי"ת אין דעם דור בין איכ"ס. נו היתכן קענסט דוא הקב"ה חושד זיין דארט וויע איך מיין גאר ניקס נאר צו טוהן זיין רצון, וועט ער מיך ח"ו מכשיל זיין- ח"ו ח"ו- פאך איין אונד שיקק וועג דיע תשובה (..) "
(י.ג. שטערן, 'רחובות קריה'- הקדמה לדרשות החת"ס עמ' 6 [לא ממספר])

(4) "וסיפר אבא ז"ל שפעם בא שאלה חמורה מהגאון זצ"ל בעל אמרי אש בעת ישבו לסעודת צהריים ומיד אחרי הסעודה השיב לו כדרכו והראה תשובתו לאבא זצ"ל, ואחרי ימים בא מכתב מהגאון הנ"ל ופקפק על איזה דברים והשיב לו גם על זה מייד וגם זאת התשובה הראה לאבי זצ"ל, ושאל לאביו (..) ואתה כותב במהירות כל כך, ועתה הרע בעיניך על שפקפק בדבריך. וענה לו בני, הדין דין אמת, ומה לי אם איזה ראייה להדין אינו מדוקדק כל כך.."
(חוט המשולש עמ' לג)

(5) "שמעתי מרבנו הגדול בעל החת"ס ז"ל (..) ואמר על עצמו כשבא לו איזה שו"ת בקראו השאלה טרם יעיין, צריך הוא לכוון דעתו לכך שאין כוונתו (..) רק שמתכוון דעתו שרוצה להשיב לדורשיו האמת שהוא אמת לפני נותן התורה ית"ש, ואחרי זה מה שעולה בדעתו להשיב זה תופס לאמת, אע"פ ששוב ישוב השואל ויקשה לו מגמרא או מפוסקים, שאם היה נזכר בשעת הכתיבה מש"ס זה או מפוסק [זה] היה נזכר וחוזר מהוראתו ולא היה טורח להעמיד סברתו ודינו, אך מאחר שהעלימו הקב"ה בפעם ראשון והוא יודע בעצמו שהיה מחפש בעיניו אחר האמת, נותן לב להציל דבריו הראשונים לצדקם להעמידם בעומק העיון."
(ר' דויד דייטש. התשובה לא נדפסה בספרו "גורן דויד". היא מופיעה מכת"י בהקדמתו של הרב י.ג. שטרן לחידושי חת"ס על סוגיות ופרק שבועת העדות י-ט תשכ"ט.)

(6) "כי חושב מחשבות אולי כך כוונת הקרא או המשנה או ההלכה אלא לפי זה תקשי כך, וחוזר וחושב מחשבה אחרת אולי כך, עד שלבסוף משיג האמת מה שהיה חפץ ה' (..) אשר פריו יתן בעיתו דייקא (..) כי מן ה' עת לכל חפץ מתי יוציא חידוש זה וימצא סברה זו (..) שהקב"ה צופן וטומן התושיה עד זמנה והיינו ופריו יתן בעיתו, ומ"מ ועלהו לא יבול כל הסברות והס"ד וההו"א שעלה בדעתו בתחילה לא ישיבו ריקם לגמרי כי יש בהם אור ה' וכל אשר יעשה יצליח אם אומר ב' או ג' אופנים הכל אמת (! !) כי כמו האילן שעושה כמה פירות וכולם טוב למאכל."
(חת"ס, חידושים על הש"ס, כרך ד, סוף חידושי חולין מהדו"ק)

(7) והיה מרגלא בפומיה [של החת"ס] בד בבד קודש ילבש, ר"ל [רוצה לומר] הבדידות קודש ילבש, כי עמוד בר הלבב הוא אהבת הבדידות, אמנם צריך להיזהר להסתיר דבר זה, למען לא יאמרו מי יגור לנו עם אש אוכלה (ישע שילל, מנהגי חת"ס סופר, פרשבורג תר"צ, עמ' יד. המעיד הוא פייבל פלויט, מתלמידי הקרובים בעשור השנים האחרון לחייו).

(8) האמת לא אכחיד כי מרגלא בפומי כי כל האמור להלכה בשולחן ערוך היא תורה נתונה לכל ישראל בשוה, ואין בודד במועדיו. אכן מי שאין לו אלא תורה אפילו תורה אין לו, כי זה נעשה מצות אנשים מלומדה ואב לבנים יודיע. ע"כ כל המתחסד עם קונו ניכר במעלליו מה שלבו בודה לשם ה' להזיר נזיר מכל מה אשר ידבנו לבו, ובה אין סגנון אחד עולה לשנים כי אין לב ב' בני אדם שוה באהבת ה'. ולכן נקראים בני כושיים - משונה במעשיו, אך רק משונה באורו, אבל תוכו מתאחד עם כל ישראל. ואך לעשות עדה שלמה כלם יתחסדו במנהג א' לכולם אם כן היא גופיה נעשה חק לישראל ומצות אנשים וזה אי אפשר שו"ת חת"ס, או"ח, קצו.

(9) וכשאדם עוסק בשני אלה - לשמוע בישן, ו[ל]חדש לשמה, זוכה לשלישי - סייעתא דשמיא, ונתקיים בו: "חכמת אדם תאיר פניו" - שרוח הקודש הופיע בקרבו. (דרשות חת"ס, ח"ב, דף תה ע"ב.)

חזון אי"ש

"כאשר זכה שכל האדם לראות אמיתת המצאותו ית' מיד נכנס בו שמחת גיל אין קץ[...]. ונפשו העדינה מתעטפת בקדושה [...]. ומשוטטת בשמי שמים[...]. נגלה לפניו עולם חדש, כי אפשר בעוה"ז להיות כמלאך לרגעים[...]. (אמונה וביטחון אט)

וכשם ששכלו של האציל נכון... כן הדמיון שלו... כי ליבו רואה תמיד ברקי נוגה למעלה מגדרי עולם (אמונה וביטחון אטו)

ואמנם האיש הזוכה לידיעת התורה הוא הולך בין אנשים ונדמה לאדם הרואה לעינים כבן אדם, אבל ! באמת הוא מלאך הגר עם בני תמותה וחי חיי אצילות[...]. (חזון אי"ש, קובץ אגרות, אגרת יג, ח"א עמ' לט)

כפי שהורונו רבותינו אין לנו לעזוב שימוש השכלי ועלינו לייסד את משקל הגדול על ההיקש השכלי, שהוא המלאך בין היוצר והיצור (חזו"א כלאים א)

טביעות עין בדרך הגמרא היא היסוד היותר חזק בלמוד ההלכה (קוב"א, ב, מג).

בטבע הצורה שיש בה מבט עקרי ונקודות הניתנין להשתנות, ואין הצורה הכללית נשתנה על ידן. וההכרעה בצורת אותיות מה הן עיקריות ומה הן הניתנין להשתנות הן גופי תורה וניתנו לאלה הלנין בעיון ההלכה שנשמטן משתעשעת בעוה"ז בשכליות שבחב"ד, מפני שהן בנויות על גמרא ופוסקים ומדרשים... והכל נלמד בסברא המתלווה עם לימוד הגמרא... והכל ברוח הקודש השורה על כל העמל בתורה לאסוקי שמעתא [..] (שם, סא)

כל יסודי האמונה י"ג העיקרים והמסתעפים, המה תמיד בסתירה נמרצה עם המושכלות הקלות ושטף החיים תחת השמש, והכרתם הבחירה והמתורצת והמושיטה דוקנות יתירה באמונתם היא נועם הקיצוניות. (אגרות ג, סג).